

« zurück blättern vor »

LUKA II subst. f., ab 1746. 1) ‘Öffnung, Durchbruch in einer Mauer oder einer militärischen Aufstellung’ – ‘wyłom w murze lub w szeregach wojska’: 1745–1746 ChmAteny II 470, SP17 *było innych bez liczby 100. funtowych [sc. dział], od których wieże kruszyły się, y wielką w murach wywałona luka.* o 1776 Papr.W.1 134, L *Szyk ten bardzo sposobny, aby się linią nieprzyjacielską tym prędzej rozerwała, osłabiała i luki w sobie poczyniła.* o †1887 Krasz., Sw *Widzisz lukę otwartą pomiędzy temi dwiema baterjami.* o (†1897) 1938–1939 Asnyk Poezje I 214, DOR *Wróg (...) napadnięty zniemacka, za broń chwyta żywo i bagnietami lukę otwiera straszliwą.* o (1928) 1952 Nałk.Z.Mił. 173, DOR *Z daleka – w szerokich lukach drzew – ukazywały się wszędzie widoczne, wesole, białe, całe odnowione ściany pałacu.* o 1933 Strug Krzyż II 268, DOR *W wielu punktach zagmatwanej linii frontu wabiły ich miejsca stabe, tu i owdzie ziały nie ostonięte luki.* o (1933) 1950 Rudniań.Technol. 176, DOR o vor 1939 LSP *w szeregach walczących powstały luki.* o 1952 Jasien.Świt 229, DOR *Naokoło szczyrby zwalisk, a gdzie są między nimi luki – tam pieni się bujna, zdziczała zieleń krzewów.* – (SŁA), L, SWIL, Sw, LSP, DOR. 2) ‘im ehemaligen südöstlichen Grenzgebiet ein Bereich, in dem Heeresseinheiten stationiert waren’ – ‘miejsce stacjonowania wojska na dawnym pograniczu południowo-wschodnim’: 1791–1792 Gaz.Nar.2 33, L *Jak zaradzić dezercjom wojskowych na lukach konsyftuiących.* o 1791–1792 Gaz.Nar.1 337, L *Rozkomenderowanie wojska na luki, ftraż granic, kresy.* o 1793 S. Grodz.2 41, L *Aby obywatel od żołnierza, ani na leżach, ani na lukach, ani w przechodzie wojska, ukrzywdzonym nie był.* o (1854) 1922 Pol Moh. 16, DOR *Miejsca na linii kresów, w których załogą stały wojskowe komendy, nazywano lukami i na lukach tylko można się było przepawić przez granicę.* o †1894 Rol., Sw *Na lukach stały załogą komendy wojskowe, tworząc rodzaj komór pogranicznych. Panowie oficerowie i dowódca luk pogranicznych zawsze jego stronę trzymali.* – (SŁA), L, SWIL, Sw (woj.), DOR (daw.). 3) ‘leerer Platz, Unterbrechung’ – ‘puste miejsce, przerwa’: †1859 Krasin., Sw *Widzicie ową lukę między jaworami.* o (1890) 1948–1952 Prus Lalka I 46, DOR *Bardzo często ginął “Kurier” na poczcie, robiły się luki w wiadomościach, a wtedy męczyły mnie najgorsze przeczucia.* o vor 1902 Sw *Choroba sprowadziła wielką lukę w dochodach (= brak).* o †1911 Czern., Sw *Po tej ostatniej dacie jeszcze raz L[luka], i to większa od tamtej, bo trzymiesięczna.* o 1950 Wojtk.Gen. 27, DOR *Czytał “Istotę Chrześcijaństwa” Feuerbacha, kuł regulamin wojskowy, pośpiesznie wypełniał luki wykształcenia, wziął się do francuskiego.* o 1954 Dor.Leks. 54, DOR *Całkowita wiedza o formach językowych dałaby się wydobyć tylko z petniej,*

nie mającej luk znajomości wyrazów i ich dziejów. – SW, DOR (przen.). 4) ‘fehlendes Textfragment’ – ‘brakujący fragment tekstu’: (1879) 1927 Bobrz. Dzieje I 62, DOR *Luki, które napotykał w poprzedniej kronice tzw. Galla, wypełnił Kadłubek śmiało zmyśleniami, zaczerpniętymi z pisarzy rzymskich.* ○ 1884 Jeske 45 *w nowych wydaniach talmudu opuszczali wszystkie ustępy, odnoszące się do Jezusa [...] Rabini zaś i nauczyciele młodzieży wiedzą dobrze, jak mają luki te wykladać.* ○ (1933) 1950 Rudniań. Technol. 176, DOR *Opuszczając np. pewne miejsca danego rozdziału, powinno się wydatniać te luki za pomocą wielokropków.* ○ vor 1939 LSP *w tym miejscu rękopisu jest luka.* – SWIL (druk.), SW (druk.), LSP, DOR. ◇ **Etym:** nhd. *Lucke, Lücke* subst. f., ‘Unterbrechung in einer Reihe, in etw. Fortlaufendem, z.B. Mauerlücke; Loch; in der militärischen Sprache Öffnungen oder leere Plätze in einer Einheit usw.’, GRI. ♦ Inhalt 2 ist wohl eine Sonderverwendung von Inhalt 3: Grenzeinheiten wurden dort stationiert, wo es Lücken in dem sonst unwegsamem Grenzgelände gab.

« zurück blättern vor »